

Eliška Krasnohorská — Dr. Ivan Lah:

Pesmi.

Iz duše.

Zato le pravi pevec strune vbira,
ker v pesmi je resnica razodeta,
in kar na vdar iz zlatih strun izvira,
zveni kot spev: Resnica mi je sveta.

(Letorosty.)

Noč nad gorami.

O, to vrsta ni gomil
skritih v temnih senc zastore,
nočni mrak je le pokrtil
češke zemlje, češke gore.

In ne dviga jih navzgor
izgubljenih sinov mati,
ker stotisoč in več gor
moralo bi tu nastati.

Ne strmé tu v nočno tmo
naši žalni spomeniki,
ti bi segali v nebo —
bili bi kot noč veliki.

(Ze Šumavy.)

Prales.

Zašumela je nad mano
večna pesem skoz praless
in nad Šumavo prostrano
je donela do nebes.

Vztrepetala so drevesa
do globokih korenin,
kot da debla njih pretresa
pesem tajnostnih globin.

Kot na strune tihe, bajne
stari bor je zašumel —
kakor da skrivnosti tajne
rad bi svetu razodel.

Pel o svoji velikosti
nad objemom senčnih vej,
pel o sanjah je mladosti
in o radostih brez mej.

O pradavnih potih svojih
in o svetu belih cest
in o vihrah in o bojih
in o noči zlatih zvezd.

O teh potih, daljnem cilju
pel je širni šumni gozd,
kot da v njega se okrilju
drami čudežna skrivnost.

In odnesli so vetrovi
pesem do neskončnih dalj, —
srce moje je z lesovi
pelo slavnostni koral.

(Ze Šumavy.)

Aforizem.

Sedaj je čas, ko v brambo domovini
prihaja silni moški rod,
iz zemlje plodne dozore naj čini,
vsejanih zlatih misli plod.

(Na živé struně.)

Hodska pesem.

Nad Čerhovom zove temna noč mrakove,
ne, to skoz lesove lete nočne sove,
pod gorami v temo — vse se je zakrilo ...

Kje si, solnce naše, kam si se zgubilo?
 Zašlo je tam v Nemcih, od drugod nam vzide,
 ker iz Nemcev noč le, tma in vihra pride,
 pride kakor zmija v strasti krvoločni,
 zagradi pota, hrasti ji mogočni, —
 pride kakor morje z divjimi valovi,
 vstavi jo, pogorje, s skalnimi bregovi!

Ko bi vas, ve gore, in ve močne skale,
 ne bil Bog postavil, da ste tu ostale,
 bili mi bi vstali, v svet bi se podali
 in vas s težo celo na ramé dejali,
 nesli vas kraj sveta, položili todi:
 „Tu junaška straža češki zemlji bodi!“
 Stoj tu, gora naša, širna in bogata,
 in če kje pod tabo so odprta vrata,
 damo glave svoje, trde kot iz skale,
 kakor s sto zapahi vhod bi varovale.

Stojé gore naše, stoje kot možovi,
 orlov temna jata kroži nad vrhovi.
 Ste-li lačni, orli — pojte na kosilo,
 snejte gore naše — to bi težko bilo —
 niso vam po volji, nas bi snedli rajši,
 tudi mi smo skale — o mi nismo slajši.
 Mislite, da v strahu izgubimo glavo,
 čakajte še dolgo — nam in vam v zabavo,
 mi poznamo dobro vaše bojne klice —
 mi se ne bojimo — tu so Domažlice!

Ne hodite, Nemci, v skrite šume lesa,
 ker tam ruje božji sèl iz tal drevesa,
 in če kamen pade s šumavske grmade,
 pozor, kdor je spodaj — rad na glavo pade;
 če se potok vdere iz višav v nižave
 vam oči izpere — bodo vse krvave —
 ej, tu sladkih pesmi ne šume vam listi,
 polni so sovraštva, jeze in zavisti,
 zibljejo se veje — žvenketajo meči,
 kot da čul bi ogenj proti vodi teči!

Dokler vi bi radi duše naše krali,
 trdno bomo tu kot skalna vojska stali,
 srca gnev za meče in odpor za ščite

mož in gor drže tu vrste kamenite.
 Prej med nami z mesta umaknejo se gore,
 predno volja naša v borbi onemore;
 prej te gore naše padejo v prepade,
 predno v srcih naših naš pogum upade,
 prej spuhé te gore v neba visočine,
 predno jezik naš v tem tujem vašem zgine.
 (Ze Šumavy.)

Na meji.

Ta naša usoda, da vam smo sosedi,
 pač čudno je nas obdarila,
 zdaj hodimo vedno po vašem naj sledi
 in sebi naj zvežemo krila!

O trdih smo glav in vam težko bo delo,
 dokler se odpor ne premore:
 pri nas se je marsikaj šele začelo,
 za kar vi imate že vzore.

Tako mi človeštva pravic in dolžnosti
 bi radi se prav naučili —
 pri vas je obojih že več ko zadosti,
 še drugim bi radi — delili.

To, kaj je pravica — za vas je vprašanje,
 za nas je to zakon narave —
 mi imamo o tem le preprosto spoznanje,
 vi imate sto knjig in — razprave.

Naš jezik sedaj se iz starih korenov
 v moderno besedo nam kuje,
 a vaš ima mnogo besed in pomenov
 za vse, kar ostane vam — tuje.

Naš boj ne stoji na enaki osnovi:
 nam narod je cilj naš in nada —
 a vi ste kot narod že davno gotovi,
 zdaj vi ste samo še — armada.

Ker mi smo najmlajši med temi narodi,
 kjer ruši okove mladina,
 a vi ste odrastli že taki svobodi,
 za vas je le red — disciplina.

Vsak narod po svoje usodo si ustvarja:
mi kujemo meče k obrani —
a vi ste podložniki zvesti cesarja,
postajate že pretorjani.

(Ze Šumavy.)

Vprašanje.

Hm, vprašam naj, če v tihi češki log
sme peti srce v tihi svoji boli,
če tam posluša me kak kritik strog,
naj vprašam ga, če on mi to dovoli?

Če iskre vžiga sveti plamen-žar
in šviga v noč in v množico posvetno,
kjer v tmi malikov modnih je oltar —
li — vprašam naj — če to je neprijetno?

— — —
Če nad propastjo, kjer preti nam čas
s poginom, — ko nas sladko mir uspava, —
zasliši pesmi se svarilni glas,
naj vprašam — če to siti svet zabava?

Kdo vpraša naj, ko nas sovražni svet
okrog in krog z nakanami oklepa,
če peti sme politično poet,
ker Nemcem pesem ta ne zdi se — lepa?

Smem upati zato, ker upa on,
moj narod — tožiti zato, ker toži —
in v čas nevarni vdariti na zvon —
če cinik pri tem svoja usta kroži?

— — —
Ko vklepa nas v verige rabelj zvit
in znak sramote nam na čelo pali,
da vržem nanj goreče baklje svit, —
li sme se to — če moda me ne hvali?

Ko čutim v lastnem srcu tisočkrat
krivico težko, ki moj narod niči —
kako naj pesem skrije srca jad,
ko kličejo grobovi in mrliči!

Naj opravičim se zato pri vas,
ker govorim, kar v srcu svojem nosim,
in če pri pesmi komu je dolgčas,
naj rečem mu: ah, oprostite prosim.

Zaprite se v umetnosti vi hram,
ljubezen meni pota moja kaže,
kaj pojem naj, to dobro vem in znam,
ker srce moje to nikdar ne laže.

(Na živé struně.)

Pred pomladjo.

— — —
O mnogo cvetov dremlje brez kalí
v tej zemlji nesvobodni,
o kdaj pomlad ji solčna zažari
tej dragi zemlji rodni?

Ljubezni! Solnce! Če prokletstva moč
ta dragi kraj obdaja,
naj žar ljubezni naše iz prsi vroč
ga greje in raztaja.

(Letorosty.)

Aforizem.

Ostani z mano in ožarjaj svet,
ti lepši svet, ti solnce duše moje,
ti ogenj mladih nežnih mojih let —
ti vodi me skoz tmo in skozi boje!

(Valovi v strugi.)

Napitnica senc.

— — —
„O vera naša, ne, to ni prevara
ljubezen, ki nas v eno zvezo veže,
je zakon, ki mu vsak odpor podleže,
je sila, ki z vekovi se ne stara.

To je prirode večne iskra živa,
ki ustvarja stvarstvo, vžiga in ogreva,
„Bodite narodi“! — veliki glas velevala,
dokler človeštvu duša v srcu biva.

To žarek je resničnega plamena,
ki v njem se večnost v naših srcih sveti,
da moremo skrivnost nje razumeti!
Veljaj njej ta napitnica iskrena.

Pozdravljeno spoznanje te skrivnosti,
ljubezen rodna, borbe večna sila;
za nami te bodočnost bo slavila.
Že pada noč. No, dobro spite, gosti.“

In dvignile so roke se drhteče
ob čašo čaša na zdravico vdarja —
v daljavi sveti se večerna zarja,
nje zadnji svit nad gorami trepeče.

Nje žarki so ob stenah vzplapolali
in sence naše so iz čaš penečih —
napijale v napitnicah zvenečih:
„Mi umrjemo — živé naj ideali!“

(Baje a zvesti.)

Igo Gruden:

Ah, toliko noči . . .

Ah, toliko noči po nébu gre —
za naju ni nobene;
in tihe vse so in opojne vse,
vse z vonjem rôž so prepojène —
za naju ni nobene.

Poglej v nebó globoko iz noči:
tam — v tihih zvezd smehljaju
se hrepenenje daljnih src spoji . . .
ah, toliko noči — ni lepših v raju —
in vse, in vse za naju.

